

Miksi Muhammedia ei saa piirtää

Kysykää muslimilta kuin muslimilta kumpi hänelle on rakkaampi: Jumalan profeetta Muhammed vai vastajan omat vanhemmat. Vastaus on selvä. Rakkautemme profeettaa kohtaan on suurempi kuin rakkautemme vanhempiamme kohtaan tai rakkautemme itseämme kohtaan. Tämä tausta on jäänyt mediassa sivulauseeseen.

Me muslimit rakastamme totuutta, ja meille totuus on, että kaikki Jumalan profeetat ovat meitä muita ihmisiä parempia ja kauniimpia eikä mikään kuvaus yllä tarpeeksi lähelle. Siksi emme hyväksy profeettojen kuvien esittämistä edes myönteisessä hengessä, puhumattakaan profeetan kunniaa loukkaavien kuvien julkaisemisesta. Sellainen ei mielestämme voi kuulua hyväksyttävien käytöstapojen joukkoon.

Emme voi hyväksyä myöskään sitä, että profeetan kertomaksi sepitetään asioita. Aikalaisten kirjoittamien kuvausten mukaan profeetta Muhammed ei ollut räyhääjä, vaan hän pysytteli yleensä vaii. Hän puhui kehottaakseen tekemään hyvää ja kieltääkseen välttämään väärää. Hänen puheensa ei ollut joutavanpäiväistä, ja hän puhui kauniisti. Hän ei koskaan ollut epäoikeudenmukainen ketään kohtaan eikä sallinut keneenkään kohdistettavan ylenkatsetta. Hän on esimerkki siitä, kuinka olla rehellinen, armollinen, myötätuntoinen, totuudenmukainen, rohkea, antelias, kaukana pahasta luonteesta ja askeettinen maallisissa asioissa.

Keskeinen ongelma mediassa käydyissä keskusteluissa on se, miten ymmärtää ja yhdistää kaksi asiaa: sananvapaus ja uskonnollisen vakaumuksen kunnioittaminen. Muutamissa pääkirjoituksissa näitä on ansiokkaasti pohdittu, mutta tätä laajemmalti pilakuvien julkaisemisesta ei ole haluttu tai uskallettu kritisoida. Sen sijaan suomalaisia poliitikkoja on ihmetelty heidän sovittelevasta otteestaan.

” Keskustelun avauksena syvän loukkauksen esittäminen muslimille on energian haaskausta, sillä sellaiseen keskusteluun harva haluaa osallistua.

Arvostan sananvapautta – takaahan se tiedon kulun ja tieteen kehityksen. Sananvapaus ei kuitenkaan oikeuta toisten ihmisten, saati Jumalan profeettojen, tietoista mustamaalaamista.

Uskonrauhan rikkominen on sananvapautta rajoittava rangaistussäännös. Tällä ei ole mitään tekemistä demokratian kanssa, joka mediassa käydyissä keskusteluissa on nostettu esiin puolustavana kannanottona. Kaikkiin oikeuksiin sisältyy myös vastuu.

Keskustelun avaamiseksi?

Keskustelun avauksena syvän loukkauksen esittäminen muslimeille on energian haaskausta, sillä sellaiseen keskusteluun harva haluaa osallistua. Keskustelu sinänsä on aina tervetullutta, mutta haluttaessa todellista vuoropuhelua on kummankin osapuolen viisainta valita asialliset keinot. Ei tule provosoida eikä provosoitua.

Kun kuulin julkaistuista pilakuvista, reaktioni oli suuri pettymys. Petyin siihen, että joku haluaa tietoisesti julkaista kuvia, joiden tietää loukkaavan miljoonia ihmisiä. Sen enempää en halunnut asiasta provosoitua. Minulla ei ollut mitään tarvetta nähdä kyseisiä kuvia. Halusin mieluummin välttää niiden näkemistä mahdollisuuksieni mukaan, kuten muutkin muslimit – mikä osaltaan selittää sitä, että muslimit reagoivat julkaistuihin kuviin niin hitaasti kuin reagoivat.

Aina on ollut niitä, jotka puhuvat toista, kuin käytännön teot osoittavat. Näin on myös valitettavasti niiden keskuudessa, jotka sanovat itseään muslimeiksi. Ääri-ilmiöt, kuten viattomien vahingoittaminen tai hyökkäysten aloittaminen, eivät kuulu islamin oppiin, joten on väärin syyttää niistä islamia. Ääri-ilmiöihin sinänsä tulee puuttua uskonnosta riippumatta ja sivullisia soppaan sotkematta. Yhteiskunnalliset epäkohdat pitää voida nostaa keskusteluissa esille, ja silloin keinona voidaan käyttää myös satiiria. Sitäkin voi esittää monin keinoin. Sen tarkoituksena ei saa olla tavallisten kanssaihmistien tietoinen loukkaaminen.

Mitä opittavaa pilakuvakohusta?

Kun journalismissa puhutaan islamista tai muslimeista, on syytä pitäytyä faktoissa ja ottaa selvää asioista. On tärkeää ymmärtää termien ”arabi” ja ”muslimi” välinen ero ja muistaa, että arabimaissa vain osa ihmisistä on muslimeita, kuten Euroopassa vain osa ihmisistä on kristittyjä. Olisi hyvä muistaa myös se, että keskustelussa muslimeista Euroopassa tai Suomessa ei kyse ole yksin maahanmuuttajista: uskonnollinen vakaumus ei aina määräydy suvun eikä synnyin-

maan perusteella; myös monet eurooppalaista syntyperää olevat palaavat islamiin.¹ Maailma muuttuu.

Journalisteilta toivon puolueetonta uutisointia. Toisinaan asenteellisuus ja ennakkokäsitykset ohjaavat kirjoittelua voimakkaasti. Huolimattomuuden piikkiin menee muun muassa kuvateksti, jossa imaamin väitettiin yllyttävän mielenosoittajia, vaikka todellisuudessa kyse oli rauhoittelemisesta. Samoin se, että puhuttiin Tanskan anteeksipyyntöstä, vaikka tarkoitettiin tanskalaisen päivälehden anteeksipyyntöä. Lisäksi on aivan eri asia kirjoittaa, että Suomen muslimit antavat tukensa Tanskan vastaisille toimille kuin se, että he vastustavat pilakuvien julkaisemista.

Piirroskohun uutisoinnissa on tapahtunut valitettavan monta kömmähdystä, joissa asiat ovat kääntyneet pääläelleen. Näihin kömmähdyksiin kuuluvat myös huterin perustein laaditut yleistyksset: yksittäisen ihmisen haastattelun perusteella ei tule leimata suurta ihmisjoukkoa, eikä tällaista haastattelua tule esittää siten, että lukijakaan sen perusteella lähtisi yleistämään aiheetta.

Maailmassa olisi kaikkien parempi elää, jos jokainen meistä, yhteiskunnallisesta statuksestaan riippumatta, ottaisi tehtäväkseen elää sovussa toisten ihmisten kanssa. Jokainen meistä voi valita, edistääkö omalla käytöksellään rauhaa vai riitaa.

FT Saara Yousfi on työelämä-, muuttoliike- ja perhetutkija.

Viitteet

- 1 Islamiin mukaan jokainen ihminen syntyy muslimina. Tästä syystä muslimit käyttävät ilmaisua islamiin palaaminen.